ANTE LOBOJA, dipl. iur.[1]
Uprava za politiku javne nabave, Zagreb

Stručni članak UDK 347.7

Institut sukoba interesa prema Zakonu o javnoj nabavi

Sukob interesa općenito, odnosi se na sukob između osobnog (privatnog) interesa na jednoj strani i javnog interesa na drugoj strani. Institut sukoba interesa, kako je reguliran novim Zakonom o javnoj nabavi, u bitnome sadrži rješenja navedenoga pitanja na način kako je to bilo regulirano člankom 13. prethodnog Zakona o javnoj nabavi, s time da su pojedina pitanja detaljnije regulirana U tom smislu i pojedini primjeri iz prakse primjene prethodnoga ZJN su relevantni i za primjenu novoga ZJN 2016. Autor u članku obrađuje institut sukoba interesa u vezi s postupcima javne nabave, u smislu novoga Zakona o javnoj nabavi, s komparativnim prikazom u odnosu na prethodno zakonsko rješenje prema prethodnom Zakonu o javnoj nabavi.

1. OPĆENITO O SUKOBU INTERESA

Sukob interesa je situacija u kojoj se može naći nositelj javne dužnosti kada je **opći interes ugrožen postojanjem njegovog privatnog interesa, tj. kada on svojom odlukom ili drugim djelovanjem pogoduje sebi ili sebi bliskim osobama, društvenim skupinama i organizacijama, a nauštrb interesa javnosti ili osoba koje su mu dale povjerenje.** Sukob interesa se odnosi na sukob između osobnog interesa na jednoj i javnog interesa na drugoj strani. Sukob interesa može dovesti do koruptivnog ponašanja, zloporabe položaja, zloporabe povjerljivih informacija s ciljem ostvarivanja osobne koristi, i sl. Iz tih razloga se zakonom posebno uređuje sukob interesa dužnosnika, državnih službenika, i sl., a za neke dužnosti se određuje zabrana obavljanja profesionalne djelatnosti nespojivih s tom dužnošću.

Kao osobe koje su u sukobu interesa obično se navode **dužnosnici izvršne vlasti ili državni službenici** koji su u prilici da na razne načine (dodjelom subvencija; dodjelom koncesija; dodjelom ugovora o javnoj nabavi robe, radova i usluga; izradom urbanističkih planova, i sl.) pogoduju poduzećima čiji su vlasnici ili dioničari.

Važeći Zakon o javnoj nabavi detaljnije uređuje pitanje sukoba interesa u smislu istoga Zakona u kojem se mogu naći naručitelji, koji su obveznici primjene istoga Zakona i gospodarski subjekti (tvrtke, obrtnici, ustanove, i sl.), kao natjecatelji odnosno ponuditelji u postupku javne nabave, prilikom sklapanja ugovora o javnoj nabavi. Navedeni institut reguliran je odredbama članaka 75. do 83. ZJN 2016. Također, na pitanje sukoba interesa odnosi se i odredba članak 254. stavka 1. točke 5. ZJN 2016.

2. SUKOB INTERESA PREMA NOVIM DIREKTIVAMA EU O JAVNOJ NABAVI

Nove direktive o javnoj nabavi Europskog parlamenta i Vijeća, koje uređuju područje „klasične" javne nabave (*Direktiva br. 2014/24/EU*) i nabave subjekata koji djeluju u području vodnog gospodarstva, energetskom i prometnom sektoru i sektoru poštanskih usluga (*Direktiva br. 2014/25/EU – sektorska direktiva*), za razliku od prethodnih direktiva EU iz 2004. godine, donose odredbe o sukobu interesa prilikom sklapanja *javnih ugovora* odnosno ugovora o javnoj nabavi.

U uvodnom dijelu nove „klasične" direktive navodi se da bi javni naručitelji trebali koristiti sva sredstva koja su im na raspolaganju u okviru nacionalnog prava kako bi se spriječilo narušavanje postupaka javne nabave koje proizlazi iz sukoba interesa. To bi moglo uključivati postupke za utvrđivanje, sprječavanje i uklanjanje sukoba interesa

Članak 24. nove „klasične" direktive i članak 42. nove sektorske direktive propisuju da svaka država članica treba osigurati da *„javni naručitelji poduzmu prikladne mjere da učinkovito spriječe, prepoznaju i uklone sukobe interesa koji proizlaze iz provedbe postupka nabave, kako bi se izbjeglo bilo kakvo narušavanje tržišnog natjecanja te se osiguralo jednako postupanje prema svim gospodarskim subjektima".*

Nadalje, istim člancima propisano je da „Koncept sukoba interesa obuhvaća barem one situacije kada članovi osoblja javnog naručitelja ili pružatelj usluga službe nabave[2] *koji djeluje u ime javnog naručitelja („javno ili privatno tijelo koje nudi pomoćne aktivnosti nabave na tržištu"), koji su uključeni u provedbu postupka nabave ili mogu utjecati na ishod tog postupka imaju, izravno ili neizravno, financijski, gospodarski ili bilo koji drugi osobni interes koji bi se mogao smatrati štetnim za njihovu nepristranost i neovisnost u okviru postupka nabave".*

3. SUKOB INTERESA PREMA ZAKONU O JAVNOJ NABAVI (Nar. nov. br. 90/11., 83/13., 143/13. I 13/14.)

Člankom 13. prethodnoga Zakona o javnoj nabavi bilo je regulirano pitanje sukoba interesa u smislu istoga Zakona. U tom smislu,

[1] Ante Loboja voditelj je Službe za stručnu pomoć u Upravi za politiku javne nabave Ministarstva gospodarstva, poduzetništva i obrta. Stajališta navedena u ovom članku osobna su stajališta autora i ne predstavljaju mišljenje institucije u kojoj je zaposlen.

[2] Pružatelj usluga nabave je gospodarski subjekt koji nudi pomoćne aktivnosti nabave na tržištu a pomoćne aktivnosti nabave su aktivnosti koje obuhvaćaju pružanje podrške aktivnostima nabave, pogotovo u obliku: a. tehničke infrastrukture koja naručiteljima omogućuje dodjelu ugovora o javnoj nabavi ili sklapanje okvirnih sporazuma za radove, robu ili usluge, ili b. savjeta o pripremi ili provođenju postupaka javne nabave, ili c. pripreme i upravljanja postupcima javne nabave u ime i za račun određenog naručitelja (čl. 3. toč. 18. i 26. ZJN 2016.).